

DE BEVRIJDING DE VERHALEN VAN GRONINGEN

Begin april 1945 gonst het in Groningen: de geallieerden zijn de Rijn overgestoken; ze zijn al in Overijssel; ze staan al in Assen! De Groningers weten dan nog niet dat de strijd om hun stad maar liefst vier dagen zal duren en het centrum van de stad grotendeels zal verwoesten.

Donderdag 12 april: Kapitulieren? Nein!
Duitse autoriteiten laten in Groningen omroepen dat niemand zich meer op straat mag begeven. De Canadezen hebben in Paterswolde gebeld met de garnizoenscommandant van de Duitsers, om te vragen of hij wil capituleren. Het antwoord is een kort 'nein'.

Vrijdag en zaterdag 13 en 14 april: gevechten van huis tot huis
De Canadezen komen rond 15.30u in aanraking met Duitse verdedigers op de Paterswoldseweg. Daar wordt meteen de eerste Canadese tank uitgeschakeld, met een dode als gevolg. De strijd laait op en is heftig. De Duitsers zijn slecht georganiseerd en van allerlei pluimage: Wehrmacht, Luftwaffe, maar ook Hitlerjugend, Duits spoorwegpersoneel en SS'ers en SD'ers vechten fanatiek. De Canadezen hebben geen ervaring met stadsgevechten en zetten grote Sherman tanks in, die ongeschikt blijken voor de smalle straten. De manschappen gaan te voet de stad in en rukken op. Dat de Groningse bevolking de straat op rent om de bevrijders te begroeten, maakt het voor de soldaten niet gemakkelijker.

Zondag 15 april: zware schade in het centrum
De Canadezen zijn tot aan het Zuiderdiep gekomen en vorderen langzaam richting de Grote Markt. Zwaar geschut vuurt vanuit Paterswolde over de stad heen om de vluchtroute van de Duitsers via Oosterhogebrug te blokkeren. Op de Grote Markt verzamelen de Duitsers zich in de panden aan de Noord- en Oostzijde om van daaruit hevige tegenstand te bieden. 's Avonds brandt de binnenstad: aangestoken door de Duitsers of in brand geschoten door de Canadese tanks. Ruim 200 panden gaan in vlammen op of raken beschadigd.

Maandag 16 april: de Duitsers breken
Op maandagochtend trekken de Duitsers zich terug in het Provinciehuis en het Rijksarchief. Wanneer ze inzien dat de strijd verloren is, geeft de Duitse garnizoenscommandant zich om 12.30 uur over. In de buitenwijken aan de oost- en noordkant gaat de strijd nog door, maar om 0.00 uur is de strijd in de gehele stad voorbij. Groningen is bevrijd!

COLOFON © DE VERHALEN VAN GRONINGEN, APRIL 2015
SAMENSTELLING De Verhalen van Groningen DESIGN Studio
Plakband FOTOGRAFIE RHC Groninger Archieven MET DANK AAN
Museum '40-'45 Harkstede - Battlefield Tours Groningen - SD EVENT
PRODUCTION - PAUL VAN PUT EVENTS - Groningen City Club - St.
Liberation of Groningen - Provincie Groningen - Gemeente Groningen
VERANTWOORDING Alle gegevens zijn met grote zorgvuldigheid
verzameld en verwerkt. De Verhalen van Groningen kan echter niet
aansprakelijk gesteld worden voor eventuele onjuistheden.

6 Boekhandel Kunst & Vliegwerk
Oude Kijk in 't Jatstraat 10

De Canadezen kozen voor een opmars langs de ruïnes van de Paterswoldseweg omdat er op de route via Haren te veel obstakels waren.

11 Beans & Grapes
Folkingerstraat 37

De gewonde soldaten werden ter plaatse door een 'medic' van het Royal Canadian Army Medical Corps verzorgd of afgevoerd naar een veldhospitaal.

16 Restaurant WEEVA
Gedempte Zuiderdiep 8

De Groningers kregen de gelegenheid de Canadezen te bedanken voor de bevrijding tijdens de overwinningparades die o.a. over het Zuiderdiep liepen.

21 Koko Toko
Oosterstraat 26

Op maandagochtend is een groot deel van het centrum al in handen van de Canadezen, de tanks rukken vanuit de Oosterstraat op richting Grote Markt. De overgebleven Duitsers geven zich echter nog niet over.

26 Cake Flavours
St. Jansstraat 19

De sigaretten en tabak die de Canadezen meebrachten, waren bij de Groningse rokers zeer geliefd.

7 Lighthouse
Stoeldraaiersstraat 11

Op zondagmiddag kregen de Canadezen de Vismarkt in handen, maar hun opmars naar het noorden werd vertraagd door de versperring van de Stoeldraaiersstraat door een ontplofte vrachtwagen vol munitie.

12 Synagoge
Folkingerstraat 60

In een etalage zitten militairen van The South Saskatchewan Regiment tijdens hun gevechtspauze aan een verdiende warme maaltijd.

17 Verroest
Kleine Peperstraat 8a

De Duitsers die zich op maandagochtend 16 april nog in de binnenstad bevonden, hadden zich bijna allemaal verschanst in het Rijksarchief in de Sint-Jansstraat. Later die dag worden zij als krijgsgevangenen afgevoerd.

22 Kinki Kappers
Oosterstraat 18

Duitse krijgsgevangenen worden verzameld in de Oosterstraat en afgevoerd. Bij de strijd om Groningen werden 5212 Duitsers krijgsgevangen gemaakt. Ongeveer 300 Duitsers kwamen om en ongeveer 2000 vluchtten.

27 VRJDAG
Sint Jansstraat 7

Het Scholtenhuis was in de oorlog het hoofdkwartier van de SS en de SD, waar vele gevangenen gemarteld werden. Samen met de rest van de Noordzijde Grote Markt werd het verwoest.

8 Schuurman Schoenen
Vismarkt 41

De middelzware Sherman tanks van de Canadezen waren kwetsbaar in de smalle straten van de binnenstad. Op de Vismarkt vormden de tanks een bezienswaardigheid voor de burgers.

13 Wijsneus
Vismarkt 26

Willy's Jeeps werden gebruikt om bijvoorbeeld rantsoenen of munitie naar de vechtende soldaten te brengen.

18 Body Touch
Oosterstraat 54

In totaal werden er in de stad Groningen 207 gebouwen verwoest of beschadigd. Het overgrote deel daarvan bevond zich in het centrum, zoals op de hoek Oosterstraat met Zuiderdiep.

23 Woon
Poelestraat 21

Terwijl in de buitenwijken nog gevochten werd, vierden Groningers alvast feest in de Poelestraat om de bevrijding te vieren.

28 Provincie Groningen
Sint Jansstraat 4

De bevrijding door de Canadezen heeft op veel Groningers een onuitwisbare indruk gemaakt. Er zijn diverse herdenkingsbordjes gemaakt.

9 Willem Tredgett
Folkingerstraat 9

Veel voorwerpen van de Duitsers werden na de bevrijding kapotgemaakt.

14 Laif & Nuver
Vismarkt 40

Bij Huis de Beurs, op de hoek van de Vismarkt, hebben de Canadezen een radiopost ingericht in een Bren Carrier.

19 O'42 Interieur
Oosterstraat 42

De inwoners van Groningen, vooral de jeugd, zochten graag contact met de Canadese bevrijders. De opgestelde 'baby tanks' in de Oosterstraat trokken veel bekijks.

24 Time Out
Poelestraat 34

Gedurende de bevrijding was de brandweer voortdurend in touw. Ook in de Poelestraat. Toch konden ze niet voorkomen dat vele panden in de as werden gelegd.

29 't Feithuis
Martinikerhof 10

De Luchtbeschermingsdienst (LBD) controleerde of de stad voldoende verduisterd was, om het risico op bombardementen te verkleinen.

10 Antiquariaat Isis
Folkingerstraat 20

De legereenheden van de Royal Canadian Dragoons namen deel aan de strijd in Groningen en stootten later door naar Zoutkamp.

15 Coffee Break
Gedempte Zuiderdiep 26

Op verschillende plaatsen aan het Zuiderdiep hadden de Duitsers FLAK (luchtdoelgeschut) opgesteld, waarmee ze de Canadese tanks beschoten.

20 Catwalk
Oosterstraat 32-34

Al snel wist elk Gronings kind de Engelse woorden voor chocolade en sigaretten, zodat ze de Canadezen erom konden vragen. De Canadezen bewaarden deze op verschillende manieren.

25 Bess
Poelestraat 37

De Canadezen namen de krijgsgevangenen Duitsers tijdens het fouilleren niet alleen de wapens af, maar soms ook hun portefeuilles en horloges.

30 Gemeente Groningen
Kreupelstraat 1

De militaire hoofdwacht aan de voet van de Martinitoren werd tijdens de gevechten om de Grote Markt door de Duitsers zelf in brand gestoken en verwoest. De ruïne bleef nog tot 1956 staan.

